

WODY MINERALNE

KAZIMIERZ GUZOWSKI

ŹRÓDŁA MINERALNE I UZDROWISKA W POLSCE

Rola i doniesie znaczenie wód mineralnych w lecznictwie nie ulega wątpliwości. Dawniej jednak z dobroczynnego działania wodolecznictwa korzystał tylko drobny odsetek ludzi pracy. Dziś stosunki są zupełnie inne — świat pracy zapelnia wszystkie nasze uzdrowiska i dlatego ich liczba powinna wzrastać, a zakres działania stale się rozszerzać. Zakres ten obejmować powinien nie tylko leczenie już zdeklarowanych stanów chorobowych, ale i zapobieganie możliwości ich powstawania. Zadania te będą niewątpliwie spełnione w dalszych etapach długookresowego planu naszego lecznictwa. Gwarancją tego jest w Polsce Ludowej powołanie do życia państwowej służby geologicznej i powierzenie ochrony złóż wód mineralnych władzom górniczym.

Ochrona powinna dotyczyć przede wszystkim istniejących uzdrowisk, często z trudem dzwigniętych ze zniszczeń wojennych. Ochroną powinny być objęte kom-

pleksowe złoża wód mineralnych, ściśle związane z regionalną i lokalną budową geologiczną, a nie jak dawniej — cyrklem zakreślony obszar ochrony wokół uzdrowiska. Odpowiednio opracowana tematyka ochrony zapewni jej zatwierdzenie przez władze górnicze.

Te same władze górnicze staną na straży interesów uzdrowiska w możliwym konflikcie z interesami innych resortów, ponieważ budynek, drogę czy inną inwestycję kolidującą z interesami uzdrowiska można zawsze przenieść czy zmienić. Nawet fakt występowania niekiedy surowców mineralnych nie może naruszyć interesów czynnego uzdrowiska. Surowce mogą występować także gdzie indziej, a zdrojowisko jest wynikiem dzieł siałków, a nawet setek lat doświadczeń i zabiegów leczniczych i jest zjawiskiem geologicznie wyjątkowym a nawet często unikatem. Niezmiernie ważne dla uzdrowisk problemy wiążą się przeważnie z zakresem kompetencji Centralnego Urzędu Geologii, podległych mu

Eksploracja borowiny (fot. CAF)

instytucji i służb geologicznych. Pod ich adresem na pierwszy plan wysuwa się konieczność jak najszybszego opracowania dokumentacji geologicznej dla wszystkich uzdrowisk.

Istniejące dotychczas dane dotyczą zazwyczaj tylko poszczególnych źródeł i ich cech fizyczno-chemicznych lub warunków technicznych. Opracowania geologiczne mają tylko niektóre uzdrowiska, a bez właściwej, całkowitej dokumentacji geologicznej niemożliwe jest jakiegokolwiek realne planowanie czy racjonalizacja.

Jednocześnie z troską o utrzymanie na właściwym poziomie istniejących uzdrowisk wysuwa się problem nowych, dotychczas nieotwartych uzdrowisk. Bogaty ilościowo materiał z wierceń poszukiwawczo-badawczych, zdjęć geologicznych, robót wiertniczo- i górnio-eksploatacyjnych zawiera niewątpliwie wiele cennych danych dla lecznictwa. Narzuca się więc konieczność wyinięcia doświadczeń między służbami geologicznymi innych resortów a służbą geologiczną resortu zdrowia. Nowe uzdrowiska, których dotkliwy brak daje się odczuć na wielu rozległych obszarach Polski, mogą powstać nie tylko na skutek właściwie sygnalizowanych, ale przede wszystkim w wyniku właściwie realizowanych wiadomości o wodach mineralnych. Do tego powołana jest służba geologiczna uzdrowisk.

Do jej zadań należy również sprawa obliczania zasobów wód mineralnych, co wymaga nie tylko dokumentacji geologicznej, ale i badań hydrogeologicznych na obszarach sąsiadujących z uzdrowiskiem. Chociaż zadania powyższe dla służby geologicznej uzdrowisk regulowane i dyktowane są strukturą organizacyjną państwowej służby geologicznej — realne wyniki pracy w tym zakresie zależą od żywotności, fachowości i środków, którymi dysponować będą geolodzy w uzdrowiskach.

Jest bowiem niewątpliwie, że cały kompleks wewnętrznych problemów uzdrowisk wymaga uregulowania. Do czołowych zagadnień należy tu ustalenie racjonalnych metod eksploatacji poszczególnych złóż i ujęć wód mineralnych. Racjonalizacja dotyczy tu nie tylko najbardziej ekonomicznego sposobu eksploatacji, ale przede wszystkim zapewnić musi odpowiednie warunki ochrony złóż oraz właściwą jakość produkowanej wody mineralnej. Jest to zadanie wymagające poważnego, szerokiego i subtelnego potraktowania i musi być przedmiotem głównej troski uzdrowisk.

Następnie zagadnienie planowania długookresowego uzdrowisk wiąże się ściśle z rozbudową istniejących i budową nowych. Wymaga to wierceń eksploatacyjnych dla zapewnienia ciągłości produkcji lub powiększenia wydajności złóż oraz wierceń badawczo-poszukiwawczych na terenach wysuniętych jako rozwójowe dla uzdrowisk.

Do obowiązków geologicznej służby uzdrowisk należy również kontrola eksploatacji i konserwacji, wybór metod rekonstrukcji ujęć i odpowiednich do tego materiałów oraz ocena stanu technicznego źródeł i ich zdadności do eksploatacji. Te wszystkie zadania często wymagają kwalifikacji specjalnych, których zgromadzenie w służbie geologicznej jednego resortu jest jeszcze obecnie niemożliwe. Ale dzięki utworzeniu stacji terenowych Instytutu Geologicznego i instytutów specjalnych powstało w Polsce Ludowej szerokie zaplecze naukowe, na którym opierać się może służba geologiczna uzdrowisk.

Tak więc opierając się z jednej strony o instytuty naukowe — a z drugiej o powołane zespoły i komisje rzeczoznawców, problematyka naukowa i techniczna uzdrowisk może być rychło rozwiązana. A wtedy w całej pełni zrealizowane będzie hasło: „Uzdrowiska — to zdrowie świata pracy, całej ludności pracującej miast i wsi” i w trosce o człowiekłą pracę uczyniony zostanie wielki krok naprzód.

Zastosowanie borowiny (fot. CAF)